

4. Матвієнко В. Дипломатія // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець, Ю. Шаповал [та ін.]. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – 214 с.

5. Матвієнко В.М. Дипломатія // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський [та ін.]. – К.: Знання України, 2004. – Т. 1. – 760 с.

ЛЮДИНА ЯК «ВАЖІЛЬ» УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

***РОМАНОВА Р.Р., СТУДЕНТКА МАГІСТРАТУРИ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІАБСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Соціально-економічні системи – це комплексні структури, що складаються з економічних, виробничо-технічних і соціальних складових, створених в сфері виробництва, розподілу, обміну і споживчих результатів людської діяльності.

Головною особливістю соціально-економічних систем є те, що невід'ємною частиною їх функціонування є людина.

Соціально-економічна система неминуче локалізована в економічному часі і просторі, а також по відношенню до її альтернативних варіантів. Вона має певні історичні, географічні, етнічні, духовні, політичні та економічні кордони[1]. Це в свою чергу, означає, що вона може втілюватися в конкретних державно-політичних, або у формі інших, менших за масштабом, громадсько-господарських організацій. У міру посилення ефекту глобалізації в якості соціально-економічної системи правомірно розглядається все людство. Цим обумовлюється історичність дослідження: будь-яка система, з одного боку неминуче зумовлена історично, а з іншого, історично обумовлені всі категорії і закони цієї системи.

Справи і думки людини були системними завжди. В основі діяльності обов'язково є мета, яка реалізується через набір рішень, що виконуються не в довільному порядку, а в певній послідовності. Порушенням цієї послідовності є виникнення проблеми, вирішення якої здійснюється на іншому, більш високому рівні. Ця підлегла поставленій меті, взаємопов'язаність складових частин і є ознакою системності. Також ми можемо говорити про алгоритмічність

---

* Науковий керівник – Зайка С.О., к.е.н., доцент

діяльності. Поняття «алгоритм» виникло в математиці і означало задану послідовність операцій над математичними об'єктами, що призводить до шуканого результату. Згодом прийшло усвідомлення, що будь-яка діяльність алгоритмічна, і що алгоритми прийняття управлінських рішень – це необхідна умова успішної діяльності. Переважна більшість елементів дій реалізуються людиною легко і швидко, без чітких планів, що насправді є неусвідомленою реалізацією певних закономірностей[2]. В основі реалізації цих закономірностей лежить загальна ідеологія того, що необхідно зробити, але не завжди чітко позначені послідовність дій і їх внутрішній зміст. Висновок:

- будь-яка діяльність алгоритмічна;
- не завжди алгоритм реальної діяльності існує в явному вигляді;
- у разі незадоволеності результатом, причину невдачі потрібно шукати в недосконалості алгоритму

Це передбачає дослідження, розвиток і вдосконалення алгоритму, виявлення його слабких місць і їх усунення, а отже підвищення системності [4].

Людину відрізняє широке коло інтересів і прагнення реалізувати їх у практичній діяльності, звідси й клас соціально-економічних систем, центром яких вона є, широкий і різноманітний. Тут і домашні господарства, виробничі підприємства та підприємства сфери послуг, ринки, фондові та валютні, регіональні та державні економічні системи, міждержавні та транснаціональні економічні системи, світова економічна система. І особлива якість соціально-економічних систем, яка виділяє їх з множини інших, їх призначення – це виробництво, розподіл, обмін і споживання товарів, послуг або створення сприятливих умов для цих процесів.

Особливості соціально-економічних систем полягають в тому, що рішення приймаються множиною людей одночасно і суб'єктивні сторони осіб, які приймають ці рішення, можуть мати різновекторну спрямованість[3]. Навіть, якщо точно зафіксовані початкові умови і лідер групи визначився, щодо своїх майбутніх дій, в інших людей, що входять в систему, завжди залишається деяка свобода діяти на свій розсуд в різні моменти часу. Наявність такої волі призводить до того, що фактичний стан соціально-економічної системи, як правило, відрізняється від планового (очікуваного), а при відсутності належного контролю, події перестають бути детермінованими, не піддаються прогнозуванню і ведуть до біфуркації і переродження системи. Це пояснюється тим, що на відміну від технічних систем, які «є тільки тому, що вони є і не можуть бути нічим іншим», соціально – економічна

система являє собою суперпозицію індивідуальних бачень її кожним учасником управлінського процесу. Кожна людина надає тому, що бачить навколо себе, свій індивідуальний сенс і, згідно з останнім, варіює свою поведінку. В результаті, соціально-економічна система не задана апріорно, не існує у готовому вигляді, а являє собою процес постійного свого відтворення в співтоваристві її членів (елементів). Звідси випливає висновок, що визначення стану соціально-економічної системи в будь-який даний момент часу є проблематичним.

Для розуміння і чіткого пояснення процесів в соціально-економічних системах, необхідно якомога глибше проникнути в механізм прийняття рішень. Серед безлічі дій, які утворюють будь-яку діяльність, акт вибору рішення є єдиною операцією, в якій проявляється і втілюється мета того, хто здійснює цю діяльність[5]. Тому для прогнозування соціально-економічних процесів дуже важливо знати актуальні цілі тих, хто приймає рішення.

Як було сказано раніше, соціально-економічна система - це складна сукупність взаємопов'язаних соціальних та економічних інститутів, тому при їх аналізі необхідно звертати увагу на фактори взаємодії цих двох систем.

Головний важіль у визначенні результату процесів соціально-економічних систем – людина, її принципи, кругозір, досвід та знання. Загалом результат належатиме від суб'єктивних аспектів діяльності індивідуума, його кінцевих цілей та спрямованості на отримання задовільного результату.

Література.

1. Слезингер Е. Социальная экономика: Учебник / Е. Слезингер. – М. : Изд-во «Дело и Сервис», 2001. – 368 с.
2. Бадулаєва М.П. Нові тенденції функціонування та розвитку соціально-економічної системи регіону: розвиток креативного потенціалу / М.П. Бадулаєва, А.Б. Аюзанайн // Журнал «Креативна економіка». – 2015. – № 8.
3. Табачнікова М.Б. Теоретичні концепції еволюційних змін соціально-економічних систем / М.Б. Табачнікова // Проблеми регіональної економіки. – 2016. – № 6.
4. Чернов С.С. «Проблемы обеспечения конкурентоспособности социально-экономических систем: монография / С.С. Чернов. – Новосибирск: Изд-во СИБПРИНТ, 2010 – 137 с.
5. Ешпінг Р.Ч. Путівник по світовій економіці для початківців / Р.Ч. Ешпінг. – К. : ЮНІОН, 1998. – 103 с.